

Váha slabiky

CV

CVV

CVC

lehká

těžká

lehká/těžká = mezijazyková variace

váha je relevantní pro:

1. prozodické vlastnosti – přízvuk, typ tónu, ...
2. (morfo)fonologické procesy – krácení slov, infixace, ...

Latina: přízvuk

CVV

di.**vi**:nus

im.pe.**ra**:tor

CVC

li.**ber**.tas

Ka.**len**.dae

CV

pe.**ri**.**cu**.lum

op.**pi**.dum

CVV = CVC

těžké penultimy

→ přízvuk

CV

lehká penultima

→ přízvuk na antepenultimě

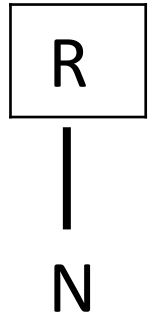
Váha slabiky v teorii Onset-Rhyme

CVC = CVV

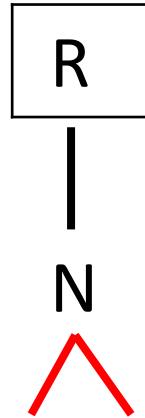
→ „váží“ se celý rým (R)

CVC = CV

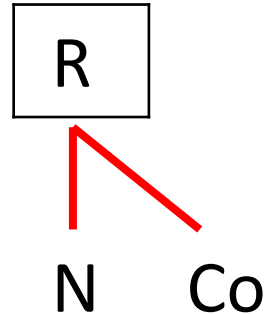
→ „váží“ se jen jádro (N)

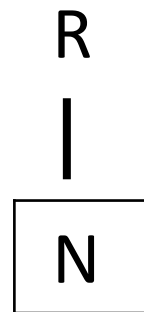
= CV

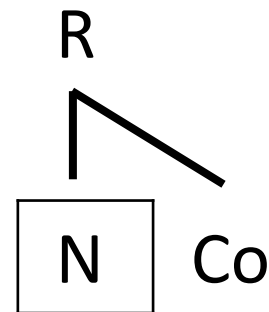
= CVV

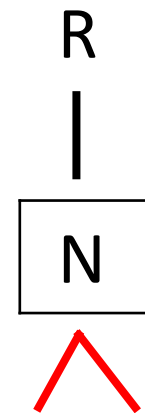
= CVC

= CV

= CVC

= CVV

Čeština: hypokoristika

	VV.CV	VC.CV
František	F[a:].ňa	Fr[an].ta
Milan	M[i:].la	M[il].da
Jaroslav(a)	J[a:].ra	J[ar].da / J[ar].ka / J[ar].ča
Petr(a)	P[e:].ťa	P[ec].ka
Pavel	P[a:].ja	P[af].ka
Karolína	K[a:].ja	K[aj].ča
Monika	M[o:].ňa	M[on].ča
Denisa	D[e:].ňa	D[en].ča

Templatická morfologie

morfologická kategorie: hypokoristikon

prozodický templát: $\sigma\sigma$ (2 slabiky, 1. slabika je těžká)

procesy vedoucí k naplnění templátu:

1. krácení jména

Jaroslav _{$\sigma\sigma\sigma$} → Jára _{$\sigma\sigma$} /Jarda _{$\sigma\sigma$}

2a. **dloužení** prvního vokálu

Já.r-a

2b. přidání konsonantického **sufixu**

Jar.-d-a

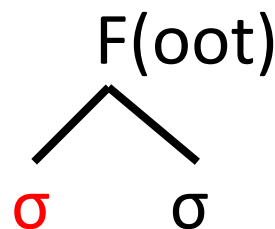
Jára _{$\sigma\sigma$} = Jar-da _{$\sigma\sigma$}

Prozodická stopa

Já.ra / Jar.da = 2slabičná slova s dominantní/silnou 1. slabikou

dominantní = nesoucí přízvuk, mající delší trvání a/nebo vyšší hlasitost ...

= **trochejská** stopa

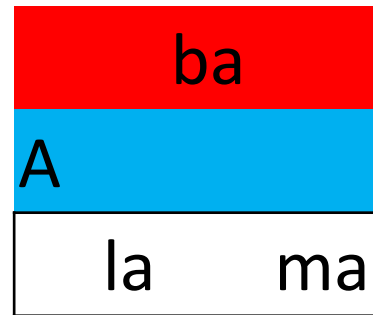
Čeština: expresivní dloužení ve slangu

posílení trochejské stopy → „dvojitá“ dominance 1. slabiky: přízvuk + délka vokálu

Ladislav	'Lá.d'a	večeře	'vé.ča	'lá.žo 'plá.žo
Jitka	'Jí.ťa	svačina	'svá.ča	
Petr	'Pé.ťa	drama	'drá.mo	
Jiří	'Jí.řa	kočka	'kó.ča	
Adéla	'Á.d'a	cigareta	'cí.go	
Monika	'Mó.ňa	tragédie	'trá.ga	

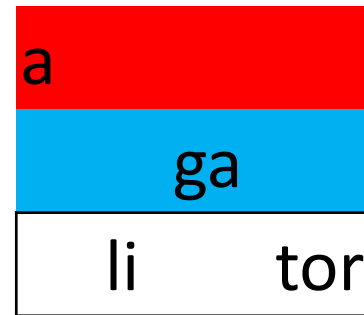
Silné vs. slabé slabiky (angličtina)

<Alabama> [ælə' bæmə] [zvuk](#)

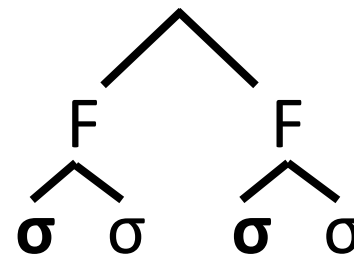
přízvuk
plný vokál/diftong
redukovaný vokál

<alligator> ['æliɡeɪtə] [zvuk](#)

liché slabiky jsou **silné**

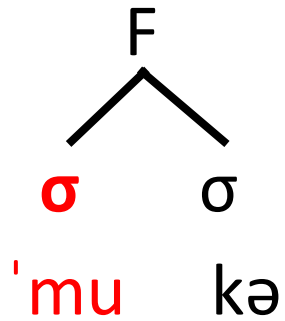
→ 2 trochejské stopy

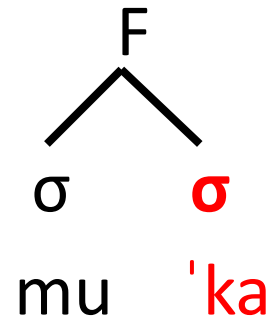
Trochejská vs. jambická stopa (ruština)

<muka> ,muka/utrpení‘

= trochejská stopa

<muka> ,mouka‘

= jambická stopa